

Pla de xoc contra la multireincidència a Barcelona

Agilització de la resposta judicial

1. INTRODUCCIÓ

En els darrers anys, Barcelona està vivint un **increment significatiu del nombre de delictes contra el patrimoni que**, malgrat no revestir gravetat ni donar lloc a lesions físiques en la gran majoria dels casos, **generen una percepció d'inseguretat per la seva reiteració** en comerços, transport públic, zones d'aglomeracions de persones i àrees turístiques.

Aquests fets delictius es caracteritzen, a més, per ser **protagonitzats per un nombre relativament reduït d'autors**. Segons el Pla d'Acció Tremall, en el qual han participat la Guàrdia Urbana i la Policia de la Generalitat - Mossos d'Esquadra, durant l'any 2023 s'han identificat entorn de 487 persones implicades en 6.169 fets delictius, relacionats principalment amb furts i robatoris.

És per aquest motiu que els poders públics i els mitjans de comunicació es refereixen a aquest fenomen com a **“multireincidència”**.

Les causes són multifactorials. Entre elles destaquen l'exclusió social, les addiccions, la falta d'oportunitats laborals, les mancances educatives i l'existència d'organitzacions que, aprofitant-se d'aquestes circumstàncies, generen xarxes de furt professionalitzat.

I entre els seus efectes, a més de la percepció d'inseguretat ja esmentada, destaca **la congestió dels jutjats i tribunals que analitzen aquest tipus de delictes**, atès que la seva reiteració, unida a la major capacitat de detecció i registre per part de les autoritats, augmenta el volum de casos que ingressen al sistema judicial, alentint els temps de resposta i dificultant la resolució àgil de processos.

En conseqüència, **amb la finalitat d'evitar la saturació dels jutjats i tribunals de Barcelona**, el Govern d'Espanya, a través del Ministeri de la Presidència, Justícia i Relacions amb les Corts, i el Govern de la Generalitat, a través del Departament de Justícia i Qualitat Democràtica, han decidit elaborar el **present pla de xoc en el qual es preveuen una sèrie de mesures per a millorar la resposta del Servei Públic de Justícia al fenomen de la multireincidència**. La seva implementació es durà a terme de la mà del Consell General del Poder Judicial.

Mesures previstes en el pla de xoc:

- ✓ **Quatre nous jutjats penals de reforç per a celebrar judicis ràpids.**
- ✓ **Un tercer jutjat d'instrucció de guàrdia per a l'enjudiciament immediat de delictes lleus a Barcelona.**
- ✓ **Accés de la Guàrdia Urbana al Sistema de Registres Administratius de Suport a l'Administració de Justícia (SIRAJ).**

2. ANTECEDENTS

1. La reforma del Codi Penal de 2022

Quan es va començar a detectar el fenomen de la multireincidència, **els operadors van advertir sobre la necessitat de dur a terme una reforma del Codi Penal que abordés l'absència d'efectivitat dissuasiva que provocava el fet que els qui cometien un delictes tinguessin la mateixa sanció que els qui cometien una successió contínua d'ells.**

Així, amb l'aprovació de la Llei orgànica 9/2022, de 28 de juliol, es va reformar el delictes de furt en el nostre Codi Penal, introduint un nou subtipus agreujat (article 234.2) per a donar una resposta penal més adequada a la multireincidència en els delictes lleus de furt.

El propi preàmbul de la Llei justificava la necessitat d'aquesta reforma per a oferir una resposta adequada als casos de multireincidència en furts lleus assenyalant que, conforme a la interpretació del Tribunal Suprem, la regulació anterior no proporcionava una resposta penal suficient per als delictes lleus de furt comesos de manera reiterada, la qual cosa generava preocupació pel seu impacte en el turisme, el comerç, l'economia i la seguretat dels ciutadans.

El principal canvi d'aquesta reforma es va centrar en la **pena agreujada per multireincidència** per la qual, si el valor del sostret no excedeix de 400 euros, s'imposarà una pena de multa d'un a tres mesos. No obstant això, **si el culpable ha estat condemnat executòriament almenys per tres delictes compresos en el Títol XIII del Llibre II del Codi Penal (que inclou delictes contra el patrimoni i l'ordre socioeconòmic), encara que siguin de caràcter lleu, sempre que siguin de la mateixa naturalesa i que el muntant acumulat de les infraccions superi els 400 euros, s'imposarà la pena de l'apartat 1 de l'article 234, que preveu penes de presó de sis a divuit mesos.**

2. Mesures per millorar l'aplicació pràctica de la reforma del Codi Penal

El Sistema Integrat de Registres Administratius de Suport a l'Administració de Justícia (SIRAJ) és una base de dades en la qual els òrgans judicials amb competències penals anoten la informació sobre les sentències que contenen mesures cautelars, requisitòries i penes. Aquest sistema proporciona a tots els seus usuaris una eina de treball, a través de la qual, en funció del perfil que tenen definit i autoritzat, poden accedir a la informació que necessiten per a l'exercici de les funcions que tenen encomanades i la correcta presa de decisions.

El seu objectiu fonamental és servir de suport a l'activitat dels òrgans judicials, a la del Ministeri Fiscal, a les forces i cossos de seguretat i a la d'altres òrgans administratius, d'acord amb les seves competències.

Amb l'aprovació de la Llei orgànica 9/2022, de 28 de juliol, **s'ha desenvolupat una nova versió de SIRAJ en la qual l'anotació de furt diferencia si l'import sostret és menor o igual a 400€, major de 400€ o indeterminat.**

Aquesta versió **també genera un informe específic de furts, on es mostren els procediments per aquesta mena de delictes i l'import del furtat en cadascun d'ells,**

evitant que jutges i fiscals hagin de buscar aquestes dades en fulles d'antecedents o sentències anteriors, la qual cosa moltes vegades frustrava o retardava la correcta aplicació de la nova normativa. L'informe específic de furts agilitza aquesta labor, no sols de cara a l'apreciació de la multireincidència de furts lleus (art 234.2 CP) sinó també de cara a l'apreciació de l'agreujant de multireincidència de furts en general (art 235.7° CP). A més, amb les dades que es plasmen en aquest informe, fiscals i jutges accedeixen de manera clara i senzilla a les executòries que existeixen per aquesta mena de delictes, agilitzant la presa de decisions.

Amb aquesta mateixa fi, s'està desenvolupant actualment en SIRAJ un sumatori de les quanties del sostret, simplificant així el càlcul de la multireincidència.

3. Mesures de reforç dels jutjats

A més de promoure la reforma del Codi Penal descrita anteriorment, **el Govern d'Espanya ja ha adoptat algunes mesures de reforç per a descongestionar els jutjats d'Instrucció i Jutjats penals, encarregats entre altres d'enjudiciar els delictes contra el patrimoni i aplicar la multireincidència, així com dels tribunals superiors que resolen els recursos contra les seves sentències:**

- Des de l'any 2019, ha posat en marxa a Barcelona un **segon jutjat d'instrucció de guàrdia per a enjudiciament immediat de delictes lleus**, que es mantindrà, almenys, fins a l'1 de juliol de 2025. Això ha permès celebrar el doble d'aquesta classe de judicis cada dia.
- Els jutjats de guàrdia d'instrucció són els encarregats de jutjar els delictes lleus immediats de furt (quantitat inferior a 400€) podent imposar penes de multa. En aquests delictes és la Guàrdia Urbana la que deixa citades a denunciants i denunciats per al dia del judici en la franja i dia reservada en el jutjat d'instrucció de guàrdia.

El Consell General del Poder Judicial, conforme a l'última petició del TSJ de Catalunya, ha tornat a sol·licitar una nova pròrroga, des del 1/07/2025 al 30/06/2026 que s'està tramitant.

- Ha **reforçat dues seccions penals de l'Audiència Provincial de Barcelona amb quatre magistrats de dedicació exclusiva**, afavorint-se amb això una resolució més ràpida dels recursos interposats contra les sentències dels Jutjats d'Instrucció i Jutjats penals per delictes contra el patrimoni.

A més, la Presidència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya ha dedicat quatre Jutges d'Adscripció Territorial per a celebrar Judicis Ràpids en els Jutjats Penals de Barcelona. Aquests jutges han dictat, durant l'any 2023, 2.188 sentències de judicis ràpids, la qual cosa ha permès duplicar el nombre de sentències dictades per judicis ràpids per any a Barcelona.

Els Jutjats Penals són els encarregats de jutjar delictes menys greus entre ells els delictes de furt en quantia superior a 400€, així com aplicar la multireincidència en els delictes de furt, podent imposar penes de presó per aquests fets.

3. DIAGNÒSTIC

El nombre d'assenyalaments gairebé es va duplicar durant 2019, quan es va posar en funcionament el segon jutjat de guàrdia d'enjudiciament de delictes lleus a Barcelona.

En 2020, a pesar que es van mantenir els dos jutjats, el nombre d'assenyalaments es va reduir a conseqüència de la declaració de l'estat d'alarma, la reducció d'aquesta mena de delictes i la reducció del nombre d'assenyalaments diaris de 30 a 20 per jutjat, per distanciar les vistes i respectar les mesures sanitàries de ventilació de les dependències entre judici i judici.

A partir del tercer trimestre de 2023, coincidint amb la pròrroga per un any més del segon jutjat de guàrdia d'enjudiciament de delictes lleus immediats (juliol 2023 a juny 2024), es van incrementar a 24 el nombre de judicis al dia per jutjat de guàrdia (en total 48 judicis/dia). I en la pròrroga que està vigent (juliol 2024 a juny 2025) s'ha mantingut aquest mateix número.

Per tant, **les mesures posades en marxa han tingut un impacte positiu en la situació.**

No obstant això, són insuficients per a resoldre completament el problema ja que **els delictes contra el patrimoni a Barcelona han continuat experimentant un increment significatiu fins a tal punt que, en l'actualitat, tenen un nombre de procediments per aquests delictes molt superior a la resta de ciutats a Espanya.**

Increment de judicis per delictes lleus

El número judicis per delictes lleus registrats, corresponents als tres primers trimestres de l'any, mostren un important augment respecte a l'any anterior. Aquesta variació inclou tant els judicis iniciats com els reoberts.

JUDICIS SOBRE DELICTES LLEUS A BARCELONA	2023 (T. 1 a 3)	2024 (T. 1 a 3)	INCREMENT %
Total	7.600	8.319	9,46%

Dades: Punt Neutre Judicial (28-11-2024)

Agenda d'assenyalaments de judicis ràpids dels Jutjats Penals

L'agenda d'assenyalaments dels Jutges Penals i dels Jutges d'Adscripció Territorial que els reforcen està completa, no admet més judicis ràpids fins a gener-febrer de 2026.

Any 2023	Resultat dels judicis assenyalats Diligències urgents (judicis ràpids) - jutjats penals					Assenyalaments per jutjat	% Suspensió
	N.º de jutjats penals	Celebrats	Suspesos (art. 188 LEC)	Suspesos altres causes	Assenyalats		
Madrid	31	1.907	349	504	2.760	89	30,9
València	15	810	53	12	1.045	54	22,5
Sevilla	16	1.219	346	390	1.955	76	37,6
Barcelona	25	4.752	359	797	5.908	190	19,6

Durant l'any 2023 es van assenyalar a Barcelona més del doble de judicis ràpids que a Madrid tenint 6 jutjats penals menys d'enjudiciament, i gairebé 3 vegades més que a Sevilla i 6 vegades més que València.

La Guàrdia Urbana de Barcelona, encarregada en la majoria d'ocasions de perseguir els delictes de furt no té accés a la informació del SIRAJ, a diferència de les Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat i els cossos policials autonòmics.

El SIRAJ ofereix informació sobre antecedents penals per a comprovar si el denunciat ha estat condemnat anteriorment per delictes de furt, així com la quantia del furat. Aquesta informació permet orientar correctament l'atestat i enviar-lo al Jutjat de guàrdia de delictes lleus immediats o al Jutjat de Guàrdia de detinguts en els supòsits de multireincidència

Conclusió: l'evolució del fenomen aconsella (i) adoptar mesures en el curt termini per a continuar reforçant els mitjans judicials amb aconseguir una resposta ràpida i eficaç al fenomen de la multireincidència, i (ii) desenvolupar mesures relacionades amb el SIRAJ.

4. MESURES DE XOC

Amb la finalitat de ser més eficaces en la lluita contra aquesta forma de criminalitat que afecta principalment la ciutat de Barcelona pel seu caràcter multicultural, obert, turístic (...) i sent conscients que les mesures de reforç implementades fins ara han estat molt positives, encara que no suficients, el Govern i el Govern han decidit, compromesos en la cerca de mecanismes per a donar una ràpida resposta a aquest fenomen delictiu, adoptar les mesures que a continuació es descriuen:

1. Més jutjats de reforç

a) Quatre nous jutjats penals de reforç per celebrar judicis ràpids

Aquesta mesura reduirà els temps de celebració dels judicis ràpids en els Jutjats penals de Barcelona duplicant-se el nombre de sentències per aquesta mena de delictes.

La Generalitat de Catalunya abonarà els costos dels funcionaris i de l'ampliació d'espais per a tenir més sales de vistes i poder celebrar més judicis. El Ministeri assumeix el cost dels jutges/ LAJ i Fiscals de reforç.

Amb aquest augment d'òrgans judicials, que se sotmetrà a l'aprovació del CGPJ, Barcelona serà, juntament amb Madrid, la ciutat amb major nombre de jutjats per a lluitar contra la multireincidència.

b) Un tercer jutjats d'instrucció de guàrdia l'enjudiciament immediat de delictes lleus a Barcelona

- ✓ Serà el tercer d'aquesta naturalesa a la ciutat, per a la celebració de delictes lleus immediats.
- ✓ Reduirà considerablement el temps que transcorre des que es comet el delicte fins que es jutja.
- ✓ Celebrarà aproximadament 24 judicis per delicte lleu al dia, la qual cosa implica incrementar un terç els judicis per delictes lleus al dia.

Fer efectiva aquesta decisió requereix del consens entre CGPJ, Ministeri i Generalitat. El Ministeri assumirà el cost del servei de guàrdia del Jutge/a, LAJ i Fiscal i la Generalitat el cost del servei de guàrdia dels funcionaris.

2. Millora de l'aplicació pràctica de la reforma del Codi Penal

Accés de la Guàrdia Urbana a SIRAJ

L'accés per part de la Guàrdia Urbana permetrà detectar els casos de multireincidència, ja que són aquests agents els qui, en la major part dels casos, tenen el primer contacte amb el delicte. D'aquesta manera, els policies locals podran comprovar fàcilment si existeix multireincidència per a qualificar correctament el delicte, aplicar si és el cas un agreujant i dirigir-lo al jutjat competent.

Accedir als antecedents penals permetrà a la Guàrdia Urbana comprovar si el furt comès és un delictes menys greu, i en aquest cas en estar castigat amb pena de presó, es podrà recordar la detenció i posar a la disposició del Jutjat de Guàrdia de detinguts.

D'aquesta manera, es facilita la tasca i l'organització dels operadors judicials i policials que intervenen en la resolució d'aquesta mena de delictes.

Aquesta reforma suposarà un canvi en el mode de conducta dels policies locals ja que podran consultar SIRAJ i extreure la informació que necessiten a l'instant. Aquesta mesura enforteix de manera substancial la immediatesa en l'accés a la informació, que estarà disponible en tot moment, des de qualsevol ubicació i davant qualsevol intervenció independentment de la urgència d'aquesta.

Adicionalment, el ministeri i l'Ajuntament de Barcelona col·laboraran en el desenvolupament d'una aplicació mòbil que permetrà consultar SIRAJ a través d'un mòbil o una tauleta.

5. MESURES A MIG TERMINI

Està en tramitació parlamentària la Llei d'Eficiència Organitzativa del Servei Públic de Justícia. Aquesta norma suposa una important transformació organitzativa de la justícia, amb la creació de 431 Tribunals d'Instància, un per partit judicial, que substitueixen els jutjats unipersonals (actualment 3.800).

El nou model permetrà atendre amb més celeritat i eficiència les necessitats de cada moment atenent al volum de assumptes judicials, ja que es podrà incrementar el nombre d'efectius judicials d'un partit, sense que sigui necessari crear nous jutjats.

D'aquesta manera, el tribunal de instància de Barcelona s'adaptarà millor y més ràpid a la multireincidència, per exemple, convertint en definitius els efectius judicials de reforç que es proposen en aquest pla, si això fos necessari. A més, aquesta reorganització busca una distribució més equitativa de la càrrega de treball i una resposta judicial més uniforme. Aquesta transició cap a una justícia més àgil i coordinada pot contribuir també a una gestió més efectiva dels casos de delinqüents multireincidentes.

En definitiva, una justícia més ràpida i efectiva contribuirà a una resposta més contundent davant a la delinqüència habitual, reduint la sensació d'impunitat associada a la multireincidència.

6. COMISSIÓ DE SEGUIMENT

Per facilitar la coordinació de les mesures del Pla i avaluar la seva implementació es crearà una Comissió de Seguiment del Pla de xoc contra la multireincidència.

La Comissió de Seguiment es reunirà, almenys, una vegada al semestre o a instància de qualsevol dels seus membres i estarà integrada per un representant de cadascuna de les següents Institucions:

- Ministeri de la Presidència, Justícia i Relacions amb les Corts
- Departament de Justícia i Qualitat Democràtica de la Generalitat de Catalunya
- Consell General del Poder Judicial
- Ajuntament de Barcelona